

Działania ochronne w rezerwacie przyrody Dębina

Działania ochronne zaplanowane do realizacji w rezerwacie przyrody Dębina zmierzają do utrzymania chronionego tu cennego zbiorowiska leśnego, wyróżniającego się wiekowymi drzewostanami dębowymi, z dużym udziałem grabu, jesionu oraz wiązu.

W rezerwacie przyrody Dębina począwszy od listopada bieżącego roku prowadzone będą działania ochronne wynikające z planu ochrony tego rezerwatu, ustanowionego w 2008 r. przez Wojewodę Mazowieckiego. Zaplanowane prace zmierzają do zapewnienia ciągłości występowania rodzimych gatunków dębu. Z uwagi na dużą ekspansję grabu, od kilkudziesięciu lat nie obserwuje się występowania młodszych pokoleń dębu, które mogłyby zastąpić wiekowe osobniki tego gatunku po ich zamarcu, co stanowi poważne zagrożenie dla celu ochrony tego obszaru.

Obszar dzisiejszego rezerwatu przyrody był chroniony już od 1934 r. w formie rezerwatu ścisłego „Lipki”. Mimo dużych zniszczeń powstałych w jego drzewostanach podczas II Wojny Światowej, Minister Leśnictwa zarządzeniem z 12 sierpnia 1952 r. reaktywował ochronę rezerwatową tego obiektu pod nową nazwą „Dębina”. Ochroną objęto tu obszar 51,21 ha w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu liściastego lasu mieszanego o charakterze zespołu naturalnego dębowo – grabowego z udziałem jesionu, wiązu i lipy. Teren ten posiada ponadto dodatkowe wartości geologiczne dzięki licznie występującym gładom narzutowym.

Realizacja działań ochronnych umożliwi przebudowę zamierających drzewostanów z udziałem dębu poprzez uzyskanie odnowienia dębu na gniazdach, zakładanych w miejscach gdzie w składzie gatunkowym przeważa grab, osika i brzoza. Aktualny stan – brak młodego pokolenia dębu, jest sytuacją, która może doprowadzić do zmniejszenia różnorodności gatunkowej rezerwatu. W celu uniknięcia ww. zagrożenia, plan ochrony sporządzony dla rezerwatu przyrody „Dębina” przewiduje założenie powierzchni odnowieniowych w formie gniazd. Chcąc, aby odnowienie miało jak najbardziej zbliżony do naturalnego charakter w rezerwacie przyrody Dębina zaplanowano wysiew żołądzi zebranych uprzednio z drzew rosnących na tym obszarze. W ten sposób młode pokolenie dębowe będzie potomkiem dorosłych, wiekowych już dębów, jakie można obserwować w rezerwacie. Odstąpiono również od wprowadzenia nasadzeń sadzonek wyhodowanych na szkółkach i przygotowania

gleby przy użyciu ciężkiego sprzętu, co pozwoli prowadzić prace w sposób możliwie najmniej ingerujący w naturalny ekosystem rezerwatu. Wprowadzanie sadzonek dębu będzie miało miejsce jedynie w przypadku, gdy wysiew żołądzi nie da spodziewanych efektów. W takim przypadku w kolejnych latach przewidziano dosadzenia w ramach poprawek i uzupełnień, podczas których wprowadzane mogą być też inne cenne dla tego zbiorowiska gatunki, takie jak wiąz czy lipa.

Całość wyciętego w ramach ww. działania drewna pozostanie w rezerwacie do naturalnego rozkładu, zwiększając w ten sposób jego bioróżnorodność. Martwe pnie drzew są doskonałym siedliskiem dla wielu gatunków zwierząt, roślin i grzybów w tym w szczególności ptaków, owadów i porostów, jak również śluzowców. Stanowią one jednocześnie dogodne schronienie dla wielu drobnych ssaków oraz zwiększają retencję wody. Część przewidzianych do usunięcia na gniazdach drzew nie będzie podlegać wycince. Zastąpi ją zdarcie pasa kory wraz z miazgą wokół pnia, co spowoduje stopniowe wydzielanie się drzew i pozwoli uzyskać odpowiednią ilość światła na dnie lasu, przy jednoczesnym zwiększeniu zasobów martwych drzew stojących. Wprowadzone do rezerwatu odnowienia będą w kolejnych latach regularnie pielęgnowane, co obejmować będzie przede wszystkim usuwanie gatunków niepożądanych, zagłuszających cenne dla środowiska przyrodniczego rezerwatu dęby, lipy, wiązy czy jesiony. Ze względu na silną presję zwierzyny, w szczególności dzików i saren, może dojść do konieczności ogrodzenia części odnowień, jednak ze względu na niewielką powierzchnię planowanych gniazd (do 0,3 ha) oraz krótkotrwały okres obecności samych ogrodzeń w rezerwacie, nie powinno to stanowić jakiegokolwiek zagrożenia wynikającego z fragmentaryzacji siedlisk.

W ramach działań ochronnych konieczne jest również przeprowadzenie cięć stabilizujących w płatach sosny, które obecnie są wyraźnie przegęszczone. Takie drzewostany są bardziej podatne na różnego rodzaju czynniki abiotyczne, takie jak silne wiatry czy duży opad śniegu. Zaplanowane zabiegi nie tylko zwiększą ich odporność, ale przede wszystkim pozytywnie wpłyną również na strukturę gatunkową. Popierane będą gatunki najcenniejsze, w szczególności rodzime dęby kosztem sosny pospolitej, która nie powinna przeważać w drzewostanach na siedliskach łąkowych (występować może ona w niewielkiej ilości głównie w początkowych stadiach sukcesyjnych). Ponadto, usuwany będzie dąb czerwony, gatunek obcy dla rodzimej flory, który stanowi konkurencję dla rodzimych dębów, jak również innych gatunków roślin.

Działania ochronne ukierunkowane na przebudowę drzewostanów i poprawę ich struktury prowadzone są sukcesywnie od wielu lat w rezerwach przyrody, przynosząc oczekiwane efekty. Jako przykład można podać usuwanie czeremchy amerykańskiej z rezerwatu przyrody Rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego, przebudowę drzewostanów o nieodpowiednim składzie gatunkowym w rezerwacie Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego czy zabiegi poprawiające stan siedliska świetlistej dąbrowy w rezerwacie im. Króla Jana Sobieskiego oraz w rezerwacie Baranie Góry. Działania te, obejmujące zazwyczaj wycinkę drzew i krzewów, są jedyną drogą do uzyskania oczekiwanych wyników, w postaci utrzymania cennych siedlisk przyrodniczych, pozytywnie wpływając na bioróżnorodność w obrębie chronionych obiektów przyrodniczych, a w efekcie także różnorodność biologiczną kraju.

Przedmiotowe działania ochronne są realizowane pod nadzorem i na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, która pozyskała na ten cel środki finansowe z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.